

II. SĂNĂTATE PUBLICĂ ȘI MEDICINA COMUNITARĂ

II. 4. Filozofie și bioetică

IPOSTAZE MORALE ÎN PROCESUL DE EVALUARE A SITUAȚIILOR DE VULNERABILITATE A LUCRĂTORULUI MEDICAL

Ion Banari^{1,2}, Iulianna Lupașco²

¹Catedra de filosofie și bioetică, USMF „Nicolae Testemițanu”,

²Laborator de gastroenterologie USMF „Nicolae Testemițanu”.

Introducere. Cercetările privind vulnerabilitatea persoanelor implicate în actul medical sunt centrate, preponderent, pe pacient. Lucrătorul medical, de obicei, este interpretat ca fiind o persoană puternică, care are datoria să îngrijească și să trateze. Însă nu putem trece cu vederea și faptul că depășirea circumstanțelor vulnerabile ale pacientului afectează persoana medicului, formând situații vulnerabile sub aspect fizic, afectiv și cognitiv. **Scopul lucrării.** Evaluarea situațiilor de vulnerabilitate morală a lucrătorului medical. **Material și metode.** Au fost chestionați 94 de lucrători medicali din municipiul Chișinău, instituții medicale spitalicești și din asistența medicală primară. Studiul este descriptiv transversal, bazat pe chestionar. Cercetarea implică metoda analizei și metoda hermeneutică. **Rezultate.** În mare parte respondenții (73,8%) au menționat că există situații profesionale unde medicul poate deveni vulnerabil din punct de vedere moral. Totodată, 11,5% nu s-au gândit la așa subiect, 9,5% au fost indeciși, dar nimeni nu a susținut poziția că în activitatea medicală nu este un asemenea context. Lucrătorii medicali (42,9%) au semnalat că problemele de natură morală de la serviciu le marchează viața personală și familială, respectiv, 47,6% au constata că doar uneori le afectează, iar, 7,1% declară că nu. Privitor la îmbunătățirea ulterioară a competențelor etice în gestionarea situațiilor vulnerabile din activitatea clinică, 52,4% din respondenți consideră că este binevenită o actualizare a cunoștințelor etice aplicate la acest subiect, iar 19,1% sunt indeciși și nu s-au gândit la chestiunea dată, doar 26,2% au susținut că posed abilități necesare. **Concluzii.** Identificarea și analiza situațiilor vulnerabile în practica medicală poate contribui la reducerea influenței distructive a acestora asupra lucrătorului medical. Acestea pot fi prevenite prin conștientizarea vulnerabilității în sens protector și aplicarea unor condiții etice/ bioetice care să contribuie la formarea medicilor în gestionarea situațiilor vulnerabile și va avea un efect pozitiv în procesul de prevenire a acestora. **Cuvinte-cheie:** vulnerabilitate, act medical, lucrător medical, etică și morală.

MORALITY INTERVENES IN THE PROCESS OF ASSESSING THE VULNERABILITY SITUATIONS OF MEDICAL WORKERS

Ion Banari^{1,2}, Iulianna Lupașco²

¹Department of Philosophy and Bioethics, Nicolae Testemițanu University,

²Laboratory of gastroenterology, Nicolae Testemițanu University.

Background. Research on the vulnerability of people involved in the medical act is mainly focused on the patient. The medical worker is usually interpreted as a powerful person who has the duty to care for and treat. However, we cannot overlook the fact that overcoming the vulnerable circumstances of the patient affects the person of the doctor, forming vulnerable situations in terms of physical, emotional, and cognitive aspects. **The aim of the study.** Evaluation of moral vulnerability situations of medical workers. **Material and methods.** There were surveyed 94 medical workers from the municipality of Chisinau, in hospital healthcare institutions and primary healthcare. The study is cross-sectional and descriptive, based on the questionnaire. The research involves the method of analysis and hermeneutics. **Results.** Most of the respondents (73.8%) mentioned that there are professional situations where the doctor can become morally vulnerable. At the same time, 11.5% did not think about such an issue, 9.5% were undecided, but no one supported the statement that there is no such a context in a medical activity. Medical workers (42.9%) indicated that problems of a moral nature at work influence their personal and family life, respectively, 47.6% found that they only sometimes affect them, and 7.1% stated that they did not. Regarding the further improvement of ethical competencies in the management of vulnerable situations in clinical activity, 52.4% of the respondents consider that an update of ethical knowledge applied to this subject is welcome, and 19.1% are undecided and have not thought about the issue, only 26.2% claimed to possess the necessary skills. **Conclusions.** The identification and analysis of vulnerable situations in medical practice can contribute to reducing their destructive influence on the medical worker. They can be prevented by the awareness of vulnerability in a protective sense while the application of the ethical/bioethical conditions will contribute to the training of doctors in managing vulnerable situations and will have a positive effect on the process of their prevention. **Keywords:** vulnerability, medical act, medical worker, ethics and morals.

* Studiu realizat cu suportul proiectului 20.80009.8007.37 Bolile cronice hepatice și pancreatice: aspecte nutriționale și chirurgicale din cadrul Programului de Stat (2020-2023), conducător de proiect: Iulianna Lupașco, dr. hab. șt. med., cercet. șt., autoritatea contractantă: Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare.